

Informacja naukowa

Piotr Chlebowicz

Działalność Katedry Kryminologii i Polityki Kryminalnej Wydziału Prawa i Administracji UWM w Olsztynie

Dynamiczny wzrost zapotrzebowania na usługi edukacyjne spowodował, iż obok uznanych uczelni, w ostatnim czasie powstały nowe ośrodki uniwersyteckie (Olsztyn, Rzeszów, Opole), w obrębie, których zaczęły funkcjonować także wydziały prawa. Celem niniejszego artykułu jest zaprezentowanie dokonań niewielkiego ośrodka kryminologicznego działającego w ramach olsztyńskiego Wydziału Prawa i Administracji. Autorzy niniejszego opracowania są bowiem przekonani, że usprawnienie obiegu informacji dotyczących zarówno poszczególnych jednostek organizacyjnych, jak również ich działalności naukowej może posiadać istotne walory integracyjne.

Wydział Prawa i Administracji w Olsztynie powstał 1 września 2001 r. Jest to również data powołania Zakładu Kryminologii, Wiktymologii i Problematyki Przestępczości Zorganizowanej na czele, którego stanął dr hab. Wiesław Pływaczewski, prof. UWM. Działalność badawcza tej jednostki organizacyjnej skoncentrowała się na kilku podstawowych obszarach badawczych, do których można zaliczyć niewątpliwie przestępczość zorganizowaną, handel ludźmi, przestępczość skierowaną przeciwko dziedzictwu kultury, prawne i kryminologiczne aspekty wandalizmu oraz funkcjonowanie instytucji kontroli społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem roli Policji (*community policing*, europejskie systemy kształcenia przedstawicieli organów ścigania). Wyszczególnione powyżej pola

badawcze stanowią domenę kierownika Zakładu dr hab. Wiesława Pływaczewskiego. Przedmiotem zainteresowania dr Grażyny Kędzierskiej objęte są, oprócz standardów kształcenia kadr kierowniczych Policji, kwestie takie jak przestępczość kobiet, problematyka seryjnych zabójstw, przeciwdziałanie patologiom społecznym. Zorganizowaną przestępczością gospodarczą, w szczególności zaś przestępczością ubezpieczeniową, zajmuje się dr Waldemar Jaroch.

Potencjał naukowy Zakładu jest wprost zależny od rozwoju naukowego jego pracowników. Uwaga ta odnosi się w szczególności do najmłodszych pracowników Zakładu - dr Piotra Chlebowicza i dr Moniki Kotowskiej, którzy w 2008 r. obronili doktoraty, odpowiednio na WPiA Uniwersytetu Łódzkiego i Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku. Pierwszy z wymienionych w swej działalności badawczej koncentruje się na nowym zjawisku kryminologicznym związanym z aktami przemocy pseudokibiców, tzw. przestępczości stadionowej, oraz procederem nielegalnego handlu bronią. Dr Monika Kotowska specjalizuje się natomiast w problematyce przestępczości nieletnich i niektórych patologii społecznych. Należy zatem podkreślić, że obecnie Zakład ustabilizował stan kadrowy a także wytyczył dalsze kierunki pracy naukowej.

Wydaje się, że obiektywnym i wymiernym wskaźnikiem aktywności warszawskiego ośrodka kryminologicznego jest znaczny dorobek wydawniczy, który w ciągu 8 lat od swego powstania obejmuje około 80 różnorodnych opracowań, na które składają się zarówno prace zwarte, artykuły, jak również recenzje, raporty i ekspertyzy opublikowane w kraju i zagranicą (Niemcy, Litwa, Ukraina, Federacja Rosyjska, Słowacja, Republika Czeska, USA).

Ważnym wymiarem działalności Zakładu jest także stopniowe poszerzanie zakresu współpracy naukowej, zarówno z ośrodkami zagranicznymi jak i krajowymi – warto w tym miejscu zauważyć, że tylko w ciągu ostatniego roku Zakład zorganizował na olsztyńskim wydziale prawa gościnne wykłady przedstawicieli czołówki światowej kryminologii w osobach profesora Keichii Yamanaka (uniwersytet Kansai, Osaka), a także sekretarza *American Society of Criminology* profesora Charlesa Eskridge'a. Ramy

współpracy nie ograniczają się jedynie do obszaru anglojęzycznego. Trzeba zauważyć, że dzięki inicjatywie dr Grażynie Kędzierskiej Zakład nawiązał intensywne kontakty z Uniwersytetem im. Mykolasza Romerisa w Wilnie (cykliczne konferencje poświęcone współczesnym problemom kryminalistyki). Ponadto młodszy pracownicy Zakładu regularnie pojawiają się na konferencjach krajowych; w szczególności konferencje organizowane przez Instytut Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji UW (szeroko rozumiana problematyka zabójstw), Wyższą Szkołę Policji w Szczytnie a także inne ośrodki – warto podkreślić udział w Ogólnopolskim Zjeździe Katedr Prawa Karnego i Kryminologii w Szklarskiej Porębie.

Warto w tym miejscu wskazać na kooperację środowisk naukowych na poziomie regionalnym. W dniach 20 – 22 maja 2009 r. w Rynie odbyło się pierwsze Forum Naukowe „Podlasie - Warmia i Mazury”. Inicjatywa ta ma na celu stworzenie instytucjonalnej płaszczyzny współpracy naukowej pomiędzy dwoma ośrodkami uniwersyteckimi – Wydziałem Prawa Uniwersytetu w Białymstoku i Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko – Mazurskiego. Pomysłodawcy i zarazem organizatorzy Forum (Zakład Kryminologii, Wiktyologii i Problematyki Przestępczości Zorganizowanej WPiA UWM, Katedra Prawa Karnego UwB) ustalili, iż to spotkanie zapoczątkuje cykliczne spotkania naukowe, których celem będzie wymiana doświadczeń i poglądów a także prezentowanie własnych osiągnięć badawczych z zakresu szeroko rozumianych nauk penalnych. Należy także podkreślić, że przyjęta formuła współpracy pozostaje otwarta dla przedstawicieli pozostałych środowisk naukowych i praktyków, których zainteresowania zawodowe obejmują zagadnienia związane z przestępczością i patologiami społecznymi.

Oprócz pracy naukowej istotnym elementem funkcjonowania Zakładu jest utrzymywanie kontaktów ze służbami i instytucjami, które w swej codziennej działalności stykają się z różnorodnymi przejawami przestępczości i patologii. Chodzi tutaj o takie podmioty jak MSWiA , Komenda Główna Policji, Prokuratura Okręgowa w Olsztynie, Komenda Główna Straży Granicznej, Warmińsko –Mazurski Oddział Straży Granicznej, Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie oraz wspominana już kilkakrotnie

Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie. Warto także nadmienić, że kierownik Zakładu jest przedstawicielem UWM, na prawach obserwatora, w Polskiej Platformie Bezpieczeństwa Wewnętrznego, jeden z dwóch platform w Europie działających pod auspicjami Rady Europy.

Również na poziomie lokalnym przedstawiciele olsztyńskiej kryminologii akcentują swą obecność - jako przykład może wskazać uczestnictwo w pracach Zespołu Doradczego ds. Rządowego Programu Ograniczania Przestępczości i Aspołecznych Zachowań „Razem Bezpieczniej”.

Wreszcie wypada wspomnieć o interesującej formie aktywności studentów, którzy w 2004 roku założyli Studenckie Koło Naukowe Kryminologii „Vestigium”. Poza formalną opieką (kierownik Zakładu), merytorycznej pomocy udzielają młodszy pracownicy Zakładu. „Vestigium” podjęło szereg cennych inicjatyw popularyzujących wiedzę kryminologiczną i wiktymologiczną. Przybrały one formę seminariów, konferencji oraz wyjazdów studyjnych. Dużym sukcesem było zorganizowanie w kwietniu 2005 r. konferencji na temat procederu handlu ludźmi z udziałem pracowników naukowych, studentów, przedstawicieli Policji, Straży Granicznej a także podmiotów pozarządowych takich jak „Caritas” Polska i La Strada. Wymiernym efektem tego przedsięwzięcia było wydanie materiałów pokonferencyjnych w formie książki – W. Pływaczewski (red.), *Handel ludźmi – współczesne niewolnictwo*, Olsztyn 2006 r. Członkowie „Vestigium” zajęli także I i III miejsce w konkursie referatów na Międzynarodowej Konferencji Studenckich Kół Naukowych (sekcja nauk prawnych i humanistycznych) w 2005 i 2007 r.